

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD	PESEL
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

*miejsce
na naklejkę***EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA POLSKIEGO
POZIOM ROZSZERZONY**DATA: **4 maja 2018 r.**GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**CZAS PRACY: **180 minut**LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40****UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia ucznia do:

 dostosowania
kryteriów oceniania

NOWA FORMUŁA

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słownika poprawnej polszczyzny i słownika ortograficznego.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MPO-R1_1P-182

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Temat 1. Określ, jaki problem podejmuje Bogdan Zeler w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora, odwołując się do tego tekstu oraz innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

Bogdan Zeler
Poezja i filozofia

Wzajemne związki i powiązania filozofii i literatury od dawna były przedmiotem zainteresowania zarówno filozofów, jak i pisarzy, historyków filozofii i krytyków literatury. Obecność tych związków stanowi fakt niepodważalny. Sprowadzają się one do zależności wynikających przede wszystkim ze wspólnego przedmiotu zainteresowania obu tych dziedzin. Jest nim refleksja o bycie, możliwościach jego poznania i wartościowania. Szczególnie godne uwagi – w tym kontekście – są te dzieła literackie i filozoficzne, które stawiają pytanie o wyznaczniki kondycji ludzkiej, o miejsce człowieka w świecie, o sens egzystencji ludzkiej. Związek ten był już uświadamiany przed wiekami jako pewnego rodzaju tożsamość artysty i filozofa. Giordano Bruno pisał: „Filozofowie są w pewien sposób malarzami, malarze zaś filozofami i poetami, [...] bez rozmyślań i malowania nie ma poety”.

Już zresztą w czasach antycznych w poglądach filozofów przedsokratycznych filozofia była utożsamiana z poezją, refleksja poznawcza tożsama z mitem. Podobne związki da się zaobserwować w kilkanaście stuleci później w dobie romantyzmu, kiedy poeta stanie się myślicielem, a jego prawdy głoszone w tekście literackim stanowiąc będą niepodważalne *credo* dla „szarych zjadaczy chleba”. Autorytet moralny i filozoficzny poety nie będzie kwestionowany. [...]

Można jednak spojrzeć na omawiane kwestie z innej perspektywy. Gdybyśmy zastanowili się nad stopniem uogólnień sądów charakterystycznych dla filozofii i literatury, musielibyśmy stwierdzić, iż te pierwsze mają charakter bardziej ogólny. Co więcej, sądy filozoficzne mogą mieć za swój przedmiot właśnie dzieło sztuki. Również poszczególne działy filozofii mogą brać dzieło za przedmiot swego zainteresowania. Ontologia stawia pytania dotyczące sposobu istnienia bytu, jakim jest utwór literacki. Epistemologia zajmuje się procesem poznawania dzieła literackiego, aksjologia bada, czym są wartości literackie, estetyczne. Antropologia filozoficzna to nauka o naturze ludzkiej, zajmuje się sensem i celem życia ludzkiego, również jej krąg zainteresowań jest zgodny z problematyką podejmowaną w dziele literackim.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje estetyka jako nauka obejmująca takie kategorie estetyczne, jak: piękno, komizm, tragizm, brzydota, indywidualne i zbiorowe przeżycie artystyczne. Z jednej strony estetyka stanowi podstawową dyscyplinę filozofii, z drugiej – formułowane na tym terenie sądy traktują o dziele sztuki. Dlatego też przyjęło się ją określać jako filozofię sztuki czy filozofię piękna. [...]

Wydaje się, iż warto w tym momencie zwrócić uwagę na wzajemny stosunek historii idei i historii literatury. Obie te dyscypliny są kontrowersyjnie „umiejscowione”. Antagonizm ów zawierał się przecież wyraźnie w deklaracji twórcy historii idei jako odrębnej dyscypliny – A.O. Lovejoya – proponującego traktować historię literatury jako wiedzę pomocniczą dla historii idei. [...]

W opozycji znajdują się poglądy krytyków [...] traktujących poezję jako całkowite i jedynie możliwe poznanie. Przedstawiciele tego kierunku, negując różnice pomiędzy aktem poznania i jego przedmiotem, sprowadzają poznanie ontologiczne do poznania utworu poetyckiego. Tate stwierdza: „Literatura jest kompletną wiedzą o doświadczeniu człowieka, a przez wiedzę rozumiem jedynie formowane rozumienie świata, do jakiego zdolny jest człowiek”.

Podobną myśl znajdujemy już w pismach Hegla, który pisał o zawsze spóźniającej się filozofii, która „jako myśl o świecie pojawia się [...] dopiero wtedy, gdy rzeczywistość zakończyła już swój proces kształtowania i stała się czymś gotowym”. Skoro filozofia nie potrafi wywiązać się z tego zadania, otwiera się miejsce na dokonania literatury.

Na podstawie: Bogdan Zeler, *Poezja i filozofia*, [w:] tenże, *Poezja i... studia, szkice, interpretacje*, Katowice 1998.

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych tekstów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

Cyprian Kamil Norwid
Nerwy

Byłem wczora w miejscu, gdzie mrą z głodu –
Trumienne izb oglądałem wnętrze;
Noga powinęła mi się u schodu
Na nieobrachowanym piętrze!

Musiał to być cud – cud to był,
Że chwyciłem się belki spróchniałej...
(A gwóźdź w niej tkwił,
Jak w ramionach k r z y ż a!...) – uszedłem cały!

Lecz uniosłem pół serca – nie więcój;
Wesołości?... – zaledwo ślad!
Pominałem tłum, jak targ bydłęcy;
Obmierzył mi świat...

Muszę dziś pójść do Pani Baronowej,
Która przyjmuje bardzo pięknie,
Siedząc na kanapce atlasowej –
Cóż powiem jej?

...Zwierciadło pęknie,
Kandelabry¹ się skrzywią na r e a l i z m,
I wymalowane papugi
Na plafonie², jak długi,
Z dzioba w dziób zawołają: „S o c j a l i z m!”

¹ Kandelabr – rodzaj świecznika.

² Plafon – dekoracyjne malowidło na suficie.

Dlatego: usiądę z kapeluszem
W ręku – – a potem go postawię...
I wrócę milczącym faryzeuszem³
– Po zabawie.

Cyprian Kamil Norwid, *Nerwy*, [w:] tenże, *Pamiętnik artysty*, Warszawa 1959.

Józef Czechowicz
pod dworcem głównym w warszawie

z okien bryzgało blaskiem
królował w niklach bufet
biły pod sufit płaski
fontanny kwiatów kruche

są tam firanki płyną
dają tło ceniom sytych
czy to nocną godziną
czy szronowym przedświtem

alkoholu symfonie
fugi jarzyn i mięsa
ciszej grajcie w agonii
żywy głód się wałęsa

jeden głód kaszle szczeka
drugi głód palce łamie
na cóż trzeci głód czeka
drżąc we wnęce przy bramie

wielookie zarosłe
twarze głodów człowieczych
to są biedne księżycy
spustoszałych wszechrzeczy

dyszą kaszlają w runo
wytartego szalika

mówię wam przez nie runą
mocne twierdze jerycha⁴

Józef Czechowicz, *pod dworcem głównym w warszawie*, [w:] tenże, *Wybór poezji*, Wrocław 1970.

³ Faryzeusz – członek stronnictwa religijno-politycznego w starożytnej Judei; przenośnie: człowiek obłudny, fałszywy, hipokryta.

⁴ Twierdza Jerycho – wg Biblii siódmego dnia oblężenia twierdzy, na polecenie Boga, siedmiu kapłanów siedmioma trąbami zatrąbiło siedem razy i mury Jerycha runęły, a Jozue zdobył miasto; przenośnie: cel pozornie nie do zdobycia, potężne przeszkody obalone w cudowny sposób.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)